

PERADARSKA PROIZVODNJA U HRVATSKOJ — OD DEVEDESETIH DO DANAS

POULTRY PRODUCTION IN THE REPUBLIC OF CROATIA — FROM THE NINETIES UP TO NOWADAYS

Z. Janječić, Gordana Kralik, Zlata Kralik, D. Bedeković

Pregledni znanstveni članak - Review scientific paper
Received - Primljeno: 14. March – ožujak 2025
Revised - Revidirano: 15. May - svibanj 2025
Accepted - Prihvaćeno: 22. May – svibanj 2025
<https://doi.org/10.33128/k.67.2.5>
UDK 636.5(497.5)

SAŽETAK

Hrvatsko peradarstvo ima dugu tradiciju i dobru podlogu za daljnji razvoj, a obuhvaća gotovo sve oblike peradarske proizvodnje. Među njima su najvažniji proizvodnja pilećeg i purećeg mesa te konzumnih kokošjih jaja, koje prate moderne klaonice, prerada mesa te sortirnice jaja. Tu su i uzgoj i držanje roditeljskih jata, valionice, uzgoj pilenki te tvornice stočne hrane. Uzgoj ostalih vrsta peradi orijentiran je na sezonsku potrošnju i većim se dijelom provodi na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima za vlastite potrebe. Zbog visoke nutritivne vrijednosti peradski su proizvodi značajni u prehrani stanovništva. Odlikuju se visokim sadržajem hranjivih tvari. Pogodni su za prehranu svih kategorija stanovništva. U proteklih se trideset godina hrvatsko peradarstvo susretalo s brojnim iskušenjima vezanima uz brojnost peradi i proizvodnju mesa i jaja. Nedostatak peradskih proizvoda redovito je kompenziran uvozom u svrhu optimalne opskrbe domaćeg tržišta. Zbog niske samodostatnosti u proizvodnji mesa i jaja za očekivati je značajniji razvoj peradarske proizvodnje u Republici Hrvatskoj.

Ključne riječi: brojnost peradi, proizvodnja jaja i mesa, samodostatnost

PROIZVODI PERADI U PREHRANI STANOVNIŠTVA

Peradsko meso i jaja dobar su izvor hranjivih tvari. Pružaju konzumentima visoko kvalitetne bjelancevine, vitamine, minerale te esencijalne masne kiseline. Osim toga, peradarski proizvodi, meso i jaja jednostavno se pripremaju i široko su dostupni na tržištu, a njihova je cijena niska u odnosu na ostale animalne proizvode. Na sadržaj hranjivih tvari i kvalitetu peradskoga mesa i jaja prvenstveno utječe sastav krmne smjese. Međutim, osim krmne smjese, na njihovu kvalitetu utjecaj imaju i različiti drugi čimbenici, kao što su genetika, spol, sustav

držanja, godišnje doba, stres, postupak sa životinjama prije klanja, način skladištenje mesa i jaja i slično. Suvremeni genotipovi peradi stvoreni su kako bi u proizvodnom ciklusu proizveli velike količine kvalitetnog mesa i jaja. Za postizanje maksimalnog genetskog potencijala peradi u uzgoju, moraju se osigurati vrhunski proizvodni uvjeti i hranidba. U Tablici 1 prikazan je udio osnovnih dijelova u jajima različitih vrsta domaće peradi, dok je u Tablica 2 i 3 prikazan kemijski sastav jaja i mesa. Najveći udio bjelanjka imaju gušča jaja (57,2 %), a najmanji udio pačja jaja (51,4 %). Udio žumanjka najveći je kod pačjih jaja (34,7 %), zatim slijede pureća jaja

Prof. dr. sc. Zlatko Janječić, e-mail: zjanecic@agr.hr, (ORCID: 0000-0001-9161-024X), izv. prof. dr. sc. Dalibor Bedeković, e-mail: dbedekovic@agr.hr, (ORCID: 0000-0002-7418-3968), Sveučilište u Zagrebu, Agronomski fakultet, Svetošimunska 25, Zagreb, Hrvatska; Prof. dr. sc. Gordana Kralik, e-mail: gkralik@fazos.hr, (ORCID: 0000-0003-1603-3440), Prof. dr. sc. Zlata Kralik, e-mail: zlata.kralik@fazos.hr, (ORCID: 0000-0001-9056-9564); Fakultet agrobiotehničkih znanosti Osijek, Sveučilište J. J. Strossmayera u Osijeku, Vladimira Preloga 1, 31000 Osijek, Hrvatska

(32,3 %), kokošja jaja (31,9 %) i na kraju guščja jaja (30,6 %). Udio ljuske najmanji je kod purećih (11,8 %), a najveći kod pačjih jaja (13,9 %).

U Tablici 2. prikazan je kemijski sastav jaja različitih vrsta peradi. Iz podataka u tablici uočljivo je da kokošja jaja imaju najveći udio vode (74 %), a najmanji udio bjelančevina (13,0 %) i masti (11,0 %) u odnosu na jaja ostale peradi. Guščja jaja imaju najveći udio bjelančevina (14,0 %), masti (13,0 %) i pepela (1,2 %).

U Tablici 3. prikazan je kemijski sastav peradskog mesa s obzirom na vrstu mesa (prsna i bataka sa zabatak) i spol (mužjaci i ženke). Meso purećih prsna ima najveći udio bjelančevina (24,64 % i 25,24 %) neovisno o spolu životinje, dok je udio masti u prsnome mesu najveći kod gusaka (3,11 %), a najmanji kod ženskih brojlera (0,88 %). U odnosu na prsno meso, zabataci i bataci imaju veći udio masti kod svih vrsta peradi. Meso bataka i zabataka kod ženke pura sadrži najveći udio masti (7,42 %), dok je najmanji udio zabilježen kod pataka (2,70 % i 3,40 %). Udio vode u mesu prsna i bataka sa zabatak bio je najviši kod pačjega mesa (od 74,80 % do 75,70 %), a najmanji kod mesa ženki pura (70,24 % i 68,65 %). Udio pepela je nizak i kreće se od 0,8 % u mesu zabataka i bataka mužjaka patke do 1,79 % u prsnome mesu muških pilića.

PERADARSKA PROIZVODNJA OD 1991. DO 2012. GODINE

Zbog događanja vezanih uz Domovinski rat te privatizaciju, devedesetih je godina prošloga stoljeća peradarska proizvodnja doživjela znatno smanjenje opsega. Prema poljoprivrednoj statistici Državnoga zavoda za statistiku u Hrvatskoj je 1991. bilo 16,5 milijuna peradi, od čega je nešto više od polovice (8,41 milijun) bilo na obiteljskim gospodarstvima. Krajem 1995. godine broj peradi u Hrvatskoj iznosio je oko 11 milijuna, i takav je trend više-manje nastavljen do 2000. godine. U Hrvatskoj je u 2000. godini kod pravnih osoba i na obiteljskim poljoprivrednim gospodarstvima uzgojeno 11 256 milijuna kljunova peradi, proizvedeno je 93 000 tona peradskoga mesa i 774 milijuna konzumnih kokošnjih jaja, a prosječno se po stanovniku godišnje trošilo 19,3 kg peradskoga mesa i 180 konzumnih jaja. Usporedbe radi, u tadašnjih EU-15 u prosjeku se trošilo 23,6 kg peradskoga mesa i 223 konzumna jaja. Vlada Republike Hrvatske u to je vrijeme izradila Strategiju razvoja poljoprivrede koja je obuhvaćala i peradarstvo. Cilj je bio povećati konkurentnost hrvatske peradarske proizvodnje u smislu kakvoće, ekološki zdrave hrane i sličnoga, uz veća ulaganja u osuvremenjivanje objekata i opreme te zakonsku prilagodbu hrvatske peradarske proizvodnje onoj u zemljama Europske unije (EU-a).

Tablica 1. Udio osnovnih dijelova u jajima različitih vrsta domaće peradi

Table 1 Proportion of basic components in eggs of different types of domestic poultry

Vrsta peradi Poultry species	Masa jaja (g) Egg mass (g)	Bjelanjak (%) Egg white (%)	Žumanjak (%) Egg yolk (%)	Ljuska (%) Egg shell (%)
Kokoš / Hen	58	55,8	31,9	12,3
Pura / Turkey	85	55,9	32,3	11,8
Patka / Duck	72	51,4	34,7	13,9
Guska / Goose	162	57,2	30,6	12,2

Izvori – Sources: Hester (2016.) i Sharaf (2011.)

Tablica 2. Kemijski sastav jaja različitih vrsta peradi (%)

Table 2 Chemical composition of eggs of different poultry species (%)

Vrsta peradi Poultry species	Voda Water	Bjelančevine Protein	Mast Fat	Pepeo Ash
Kokoš / Hen	74,0	13,0	11,0	1,0
Pura / Turkey	73,7	13,1	11,7	0,8
Patka / Duck	70,8	13,8	12,7	1,1
Guska / Goose	70,6	14,0	13,0	1,2

Izvori – Sources: Hester (2016.) i Sharaf (2011.)

Međutim, ona se nije pokazala učinkovito, jer su malobrojniji veliki proizvođači s jedne strane i velik broj malih proizvođača s druge strane tražili svoje mjesto na slobodnome tržištu, uz (ne)kontroliran i, moglo bi se reći, ilegalan uvoz peradskoga mesa i jaja upitne kakvoće. To je pratio i vrlo velik uvoz rasplodnih kokošnjih, purećih, pačjih i guščjih jaja te jednodnevne peradi. U to je vrijeme zabilježen i znatan uvoz rasplodnih nojeva te nojeva za tov. Europu je tada potresala afera s dioksinom, što je svakako utjecalo i na potrošnju peradskoga mesa u Hrvatskoj, iako on nije dokazan u peradskom mesu proizvedenome u Hrvatskoj. Hrvatski peradari, koji su već imali organiziranu proizvodnju, morali su prihvaćati katkad neprihvatljivu zakonsku regulativu i namete. Bilo je teško dobiti kredit za izgradnju novih objekata za perad, a osim toga trebalo je ostvariti i vrlo visoke ekološke kriterije. Sve navedeno pratio je izostanak poticaja u peradarskoj proizvodnji, dok su ostale grane stočarske proizvodnje, poglavito govedarstvo i svinjogojstvo, istodobno bile sufinancirane iz različitih državnih programa. Već se tada govorilo o potrebi uvođenja nove opreme u proizvodnju konzumnih jaja, što je u zemljama EU-a uvedeno 1. siječnja 2012. godine, no velik broj proizvođača koji su gradili i opremali takve objekte i dalje je ugrađivao klasične baterijske kaveze.

Unatoč gospodarskim poteškoćama, peradarska je proizvodnja u godinama koje su slijedile bilježila blag porast u sektoru proizvodnje konzumnih jaja, dok je u sektoru peradskoga mesa bilježila pad zbog smanjenja obujma proizvodnje purećega i pilećeg mesa. Dogodilo se i restrukturiranje proizvođača peradi okrupnjivanjem proizvodnje. Izgra-

đeno je i najsuvremenije opremljeno mnogo novih objekata za tov peradi, ali je adaptirano i mnogo starih objekata, u koje je instalirana nova oprema. Nažalost, unatoč upozorenjima i preporukama akademske zajednice i resornih institucija, u proizvodnji konzumnih jaja u nove su objekte ugrađivani klasični baterijski kavezi. Pojavnost visokopatogene ptičje influence, u širim krugovima nazvane „ptičjom gripom“, utjecala je na peradarsku industriju u svijetu, ali i u Hrvatskoj. Tijekom 2005. i 2006. godine smanjen je fond peradi, kao i potrošnja peradskoga mesa i jaja. Od 2006. do 2010. u Hrvatskoj je brojno stanje peradi iznosilo nešto više od deset milijuna kljunova godišnje. Prema ukupnoj bilanci jednodnevne peradi za tov, 2010. procijenjena je proizvodnja 62 000 tone pilećega i 13 000 tona purećega mesa. Potrošnja peradskoga mesa procijenjena je na 20 kg po stanovniku godišnje, približno 15 % manje negoli u zemljama EU-a. Uvoz peradskoga mesa tih je godina iznosio oko 11 500 tona godišnje, pri čemu je piletina bila zastupljena s 80 %. U 2010. godini zabilježen je izvoz pilećega i purećeg mesa u količini od 3732 tone, kobasičarskih proizvoda od peradskoga mesa 2744 tone te paniranih proizvoda i konzerva peradskoga mesa 4261 tonu. Proizvodnja konzumnih jaja stabilizirala se na količinu od ukupno 750 milijuna komada godišnje. Konzumna jaja proizvodilo je 140 registriranih proizvođača, a ostatak proizvodnje bio je kod samoopskrbnih posjednika. Godine 2011. i 2012. u Hrvatskoj je godišnje tovljeno oko 50 milijuna pilića, a potrošnja peradskoga mesa po stanovniku iznosila je oko 15 kg. Godišnje je u klaonicama u prosjeku bilo zaklano oko 1200 000 hibridnih purana, što je

Tablica 3. Kemijski sastav mesa različitih vrsta peradi (%)

Table 3 Chemical composition of meat of different types of poultry (%)

Vrsta peradi Poultry species	Voda / Water		Bjelančevine / Protein		Mast / Fat		Pepeo / Ash	
	P	ZB	P	ZB	P	ZB	P	ZB
Pilići M / Chicken M	73,74	73,21	21,49	18,34	0,88	6,73	1,79	1,15
Pilići Ž / Chicken F	70,44	70,17	21,67	18,15	0,71	6,67	1,35	0,91
Pura M / Turkey M	72,35	72,51	24,64	22,31	2,09	4,39	1,12	1,09
Pura Ž / Turkey F	70,24	68,65	25,24	21,29	1,17	7,42	1,12	1,06
Patka M – Duck M	75,30	74,80	22,30	21,70	1,50	2,70	0,90	0,80
Patka Ž / Duck F	75,70	75,10	21,00	20,50	2,10	3,40	1,10	1,00
Guska / Goose	72,36	71,55	22,48	20,38	3,11	6,51	1,18	1,00

P = prsno meso / breast meat; ZB = meso bataka i zabataka / drumstick and thigh meat; pilići, M i Ž = mužjak i ženka dobi od 6 tjedana / male and female, 6 weeks old; pura / turkey, M = mužjak dobi od 24 tjedna / male, 24 weeks old; Ž = ženka dobi od 16 tjedana / female, 16 weeks old; pekinška patka / Peking duck, M i Ž = mužjak i ženka dobi od 7 tjedana / male and female, 7 weeks old; guska / goose = talijanska bijela dobi od 17 tjedana / Italian white, 17 weeks old. Izvor: Hui (2006.)

osiguravalo oko 13 700 tona purećega mesa. Prosječan uvoz purećega mesa od 1615 tona te izvoz od 873 tone rezultirao je bilancom prosječne godišnje potrošnje od 3 kg purećega mesa po stanovniku. Sveukupna prerada i potrošnja peradskoga mesa u 2012. godini iznosila je nešto više od 88 000 tona ili 19,5 kg po stanovniku, a samodostatnost je iznosila 85 %. U sektoru proizvodnje konzumnih jaja zabilježen je pad broja nesilica za 8 % u odnosu na prethodno razdoblje. Potrošnja konzumnih jaja po stanovniku procjenjivala se na oko 160 komada i znatno je zaostajala u odnosu na potrošnju u EU-u, koja je iznosila 225 komada.

PERADARSKA PROIZVODNJA OD 2013. DO 2023. GODINE

U Tablici 4. prikazani su broj, vrste i kategorije peradi u Hrvatskoj od 2013. do 2023. godine. Ukupan broj peradi u 2023. godini iznosio je 10,74 milijuna kljunova, što u odnosu na 2013. godinu predstavlja porast od 15,45 %. U istome je razdoblju broj tovljenih pilića povećan za 60,60 %, dok je broj kokoši nesilica smanjen za 33,19 %. U ukupnome fondu peradi 2023. godine tovljeni pilići činili su 66,13 %, a kokoši 25,65 %. Od ostalih vrsta peradi u uzgoju su bile zastupljene pure s 3,35 %, zatim slijede patke s 0,31 % te guske i ostala perad s 0,10 %. Prema statističkim podacima, u Hrvatskoj je u 2023. godini bilo registrirano 20 objekata (valionica) za proizvodnju jednodnevnoga pomlatka kapaciteta više od 1000 jaja u turnusu. Tijekom 2023. godine ukupno

je inkubirano oko 63,46 milijuna jaja, a u usporedbi s 2022. godinom broj inkubiranih jaja bio je manji za 12,4 %. U Tablici 5. prikazani su proizvodni pokazatelji u proizvodnji mesa i jaja od 2012. do 2023. godine, kao i samodostatnost opskrbe peradarskim proizvodima. U Hrvatskoj je najveća proizvodnja peradskoga mesa evidentirana 2022. godine. Najveći uvoz peradskoga mesa bio je 2023. godine (41,5 t), a u strukturi uvoza peradskoga mesa peradi više od 70 % činilo je pileće i pureće meso. Samodostatnost u proizvodnji i potrošnji peradskoga mesa u Hrvatskoj od 2012. do 2023. godine smanjena je od 93 % na 81 %, a kod jaja od 99 % na 89 %. S tim u vezi rastao je uvoz navedenih proizvoda. U daljnjem razmatranju prikazane su specifičnosti djelovanja pojedinih čimbenika u peradarskoj proizvodnji koji su uvjetovali prikazane pokazatelje.

Ulaskom Republike Hrvatske u EU 1. srpnja 2013. došlo je do znatnih promjena u peradarskoj proizvodnji. Neusklađenost s europskim zakonodavstvom, kao i nedostatak logistike nacionalnih institucija, utjecali su na opadanje proizvodnje mesa i jaja i permanentno povećanje uvoza. Hrvatska proizvodnja peradskoga mesa stagnirala je od 2014. do 2016. i iznosila 80 000 tona. Zabrinjavao je i broj od gotovo deset milijuna peradi za koju nije postojala evidencija o klanju u klaonicama. Tijekom 2016. godine uvezeno je oko 27 000 tona peradskoga mesa, a potrošnja peradskoga mesa te je godine bila 22 kg po stanovniku. U 2018. godini povećana je proizvodnja peradskoga mesa, koja je iznosila 85 000 tona. Udio pilećega mesa iznosio je 78 %,

Tablica 4. Broj i kategorije peradi
Table 4 Number and categories of poultry

Vrsta peradi Poultry species	2013.	2015.	2017.	2019.	2021.	2023.
Perad, ukupno Poultry total	9,306.690	10,189.784	10,399.400	12,746.691	12,096.162	10,744.878
Tovljeni pilići Broilers	4,424.637	5,975.639	5,838.400	8,895.498	8,012.409	7,106.146
Kokoši / Hens	4,125.215	3,583.967	3,587.118	2,786.363	3,257.811	2,756.174
Pure / Turkeys	444.116	495.034	493.072	479.732	417.429	357.373
Guske / Goose	26.213	21.675	13.284	16.533	12.388	9.029
Patke / Ducks	120.215	74.475	50.848	52.114	35.476	33.124
Ostala perad Other poultry	66.294	39.939	1.729	5.162	1.873	1.718

Izvor / Source: Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede – Zeleno izvješće (2023. i 2018.) / Annual Report on the State of Agriculture – Green Report (2023 and 2018)

udio purećega mesa 15 %, dok je udio kokošnjega mesa te pačjega i guščjeg mesa iznosio 7 %. U Hrvatskoj je 2018. proizvodnja konzumnih jaja iznosila oko 40 000 tona i bila je za 14 % veća od one u 2012. godini. Potrošnja konzumnih jaja po stanovniku iznosila je 172 komada, a samodostatnost je bila 91 %. Hrvatska je kod registriranih proizvođača imala instalirane kapacitete za smještaj 1 858 000 nesilica, od čega 73 % otpada na kavezni uzgoj, 25 % na podni uzgoj te svega 2 % na slobodan i ekološki uzgoj. Od 2020. do 2024. godine proizvodnja peradskoga mesa i konzumnih jaja u Hrvatskoj kontinuirano je bila opterećena tržišnim poremećajima uzrokovanim pandemijom COVID-19. Polovicom 2021. godine, a naročito u 2022. i 2023. godini, proizvodnja je opterećena drastičnim povećanjem troškova proizvodnje, prije svega enormnim povećanjem tržišnih cijena žitarica, krmnih smjesa za hranidbu peradi te povećanjem cijena energenata i ostalih pratećih troškova. Tijekom proteklih pet godina proizvodnja je suočena s tržišnim poremećajima zbog ptičje influence kod većine najvećih europskih proizvođača peradskoga mesa i jaja, kao i u Hrvatskoj.

Ruska agresija na Ukrajinu i enormno povećanje izvoza peradskoga mesa i konzumnih jaja iz Ukrajine na tržište EU-a dodatno je poremetilo odnose u tržišnim, pa samim time i potrošačkim, cijenama peradskoga mesa i konzumnih jaja. U Hrvatskoj je najveća razina proizvodnje peradskoga mesa, a na bazi procjene ukupne nacionalne bilance jednodnevne peradi, bila u 2020. godini. U prošloj je godini u odnosu na prethodnu proizvodnja povećana za oko 2 % i ostala je približno na razini proizvodnje iz 2019. godine. Najveći uvoz peradskoga mesa u Hrvatskoj bio je 2023. godine, blizu 42.000 tona. U strukturi uvoza peradskoga mesa u Hrvatskoj najveći udio, više od 70 %, čini uvoz pilećega i purećeg filea te ostalih kategorija mesa za preradu. Uz izvoz peradskoga mesa iz Hrvatske značajan udio ima izvoz paniranih i mariniranih proizvoda od peradskoga mesa, koji je u zadnje tri godine približno na razini od 8.000 tona godišnje. U Hrvatskoj je u 2023. godini samodostatnost kod peradskoga mesa iznosila 81 %.

Tablica 5. Pokazatelji učinkovitosti peradarske proizvodnje od 2012. do 2023.

Table 5 Poultry production efficiency indicators from 2012 to 2023

Pokazatelji / Indicators	2012.	2019.	2021.	2023.	2023./2012. Indeks
Proizvodnja mesa, t Meat production, t	82.136	91.999	86.906	92.000	112
Uvoz mesa, t Meat import, t	17.523	30.382	32.389	41.589	237
Izvoz mesa, t Meat export	10.389	15.189	17.877	17.502	168
Potrošnja mesa, t Meat consumption, t	88.282	105.003	97.512	113.587	129
Potrošnja mesa, p/c Meat consumption, p/c	20,59	23,42	26,20	29,50	143
Samodostatnost, % Self-sufficiency, %	93	88	89	81	87
Proizvodnja jaja, 000 kom. (procjena) Egg production, 000 piece (estimate)	540.000	602.246	731.872	71.000	131
Uvoz jaja, 000 kom. Egg import, 000 piece	16.672	71.000	76.000	115.000	690
Izvoz jaja, 000 kom. Egg export, 000 piece	9.056	39.000	33.000	25.000	276
Samodostatnost, % Self-sufficiency, %	99	95	94	89	90

Izvor - Source: Bobetić (2024.)

ZAKLJUČAK

Izazovi i očekivanja hrvatskoga peradarstva u sljedećem razdoblju najvjerojatnije će ponajprije biti pod utjecajem događanja i trendova u ostalim članicama EU-a, zemljama u okruženju te, naravno, u svijetu. Budući da se očekuje daljnji rast ukupnoga broja stanovništva na svjetskoj razini, pojavit će se i potrebe za još većom proizvodnjom relativno jeftinoga mesa peradskog i jaja. Očekuje se da će se u godinama koje slijede proizvodnja peradskoga mesa na svjetskoj razini godišnje povećati za 2 %, a proizvodnja jaja za 1,6 %. Globalni problem osiguranja dostatnih količina krmiva za izradu krmnih smjesa za hranidbu svih vrsta i kategorija peradi sigurno će ostaviti traga i u hrvatskome peradarstvu. Alternativni izvori bjelančevina u hranidbi peradi kao zamjena za sve skuplju i nesigurnu opskrbu sojinom sačmom zasigurno će naći primjenu i u hrvatskome peradarstvu. Dobrobit peradi i razmišljanja o ukidanju kaveza u proizvodnji konzumnih jaja mogla bi dovesti do problema u opskrbi hrvatskoga stanovništva peradskim proizvodima. Hrvatsko peradarstvo je unatoč svim izazovima proteklih godina proizvodilo značajne količine mesa i jaja te je dostignutom razinom proizvodnje zadovoljilo veći dio potreba domaćega tržišta i nešto izvoza. Daljnji razvoj peradarstva u Hrvatskoj treba se bazirati na osnovnim postavkama zajedničke poljoprivredne politike, vodeći računa o povećanju proizvodnje, stabilizaciji tržišta, sigurnosti opskrbe, jamčenju prihvatljivih cijena za potrošače, kao i o brizi o životnome standardu farmera koji se bave peradarskom proizvodnjom.

LITERATURA

1. Bobetić, B. (2024.): Trendovi i izazovi peradarske proizvodnje u slijedećem srednjoročnom razdoblju. Zbornik radova „Peradarski dani 2024“, Pula, 22.-25. svibnja 2024.
2. Hester, P. (Ed.). (2016.): Egg innovations and strategies for improvements. Academic press; Kokoszynski, D. Guinea Fowl, Goose, turkey, Ostrich, and Emu Eggs, Chapter 4; 33-46.
3. Horvatek Tomić, Danijela ; Janječić, Zlatko ; Maltar, Antonio ; Mazija, Hrvoje ; Medić, Helga ; Prukner-Radovčić, Estella ; Raguž-Đurić, Radmila (2020.): Udruga za znanost o peradi : 2000. - 2019. / WPSA Croatian Branch : 2000. - 2019. Zagreb: Udruga za znanost o peradi.
4. Hui, Y. H. (Ed.). (2006.): Handbook of food science, technology, and engineering (Vol. 149). CRC press. Lesiów, T. Chemical Composition of Poultry Meat, Chapter 32; 1-21.
5. Mužić, Stjepan; Kralik, Gordana; Raguž-Đurić, Radmila; Janječić, Zlatko; Bobetić, Branko (2008.): Peradarska proizvodnja u Republici Hrvatskoj. Krmiva: časopis o hranidbi životinja, proizvodnji i tehnologiji krme, 50, 6; 353-358.
6. Nemanić, A., Raguž-Đurić, R. (2003.): Kamo ide hrvatsko peradarstvo. Zbornik radova „Peradarski dani 2024“, Poreč, 14.-17. svibnja 2003.
7. Raguž-Đurić, R. (2004.): Tržište kao uvjet razvitka peradarske proizvodnje u Republici Hrvatskoj, Magistrski rad, Zagreb 2004.
8. Savić, V., Radmila Raguž-Đurić, Gabrijela Krivec, Borka Šimpraga, Marina Tišljar, Mikec M., Marijana Sokolović, Mirta Balenović, Tatjana Amšel Zelenika (2007.): Peradarstvo u Hrvatskoj i Svijetu u 2005. i 2006. Zbornik „Peradarski dani 2007“, Poreč 2007.
9. Sharaf, A. M. (2011.): Chemical characteristics of whole eggs from avian species: a comparative study. Journal of Food and Dairy Sciences, 2(4): 225-235.
10. Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede - Zeleno izvješće (2018.-2023.), Ministarstvo poljoprivrede, šumarstva i ribarstva. <https://poljoprivreda.gov.hr/istaknute-teme/poljoprivreda-173/poljoprivredna-politika/agroekonomske-analize/zeleno-izvjesce/189>

SUMMARY

Croatian poultry farming has a long tradition and a solid foundation for further development, encompassing almost all forms of poultry production. The most important segments include the production of chicken and turkey meat and table eggs, supported by modern slaughterhouses, meat-processing facilities, and egg-sorting plants. Additionally, the sector includes parent flock breeding, hatcheries, pullet rearing, and animal feed production. The breeding of other poultry species is mainly seasonal and largely carried out on family farms for personal use. Due to their high nutritional value, poultry products play a significant role in human nutrition, providing essential nutrients suitable for all population groups. Over the past thirty years, Croatian poultry farming has faced numerous challenges related to poultry numbers and the production of meat and eggs. Imports have consistently compensated for the shortage of poultry products to ensure optimal supply to the domestic market. Given the low self-sufficiency in meat and egg production, significant development of the poultry sector in Croatia is expected in the future.

Keywords: poultry population, egg and meat production, self-sufficiency